

Intervju: Mario Banožić, ministar obrane
**Francuska nam osam
Rafalea šalje do 2024.**

Raste zanimanje mladih za poziv vojnog pilota. Na studij aeronautike u sljedećoj školskoj godini upisat će se 11 kadeta vojnih pilota // Imamo dovoljan broj kanadera i Air Tractora za gašenje požara // Nakon proslave u Kninu zastave ratnih postrojbi vijorit će se i u Vukovaru // Opijati i droga u vojsci se nikad neće tolerirati

Mario Banožić

MINISTAR OBRANE O STANJU LJUDSTVA I OPREME U ORUŽANIM SNAGAMA, SVOM POSJETU SAD-U...

Do 2024. stići će nam osam, a ne samo šest Rafalea, i za njih ćemo imati obučenih do 25 pilota

Razgovarao
Davor Ivanković
davor.ivankovic@vecernji.net

Ministar obrane Mario Banožić (42) jako je zadovoljan što se u njegovu sektoru zbivaju napokon veći pomaci. Stižu dobre vijesti, istina očekivane, nakon što je Hrvatska vojska (HV) krenula u ozbiljnu nabavu najsvremenijih borbenih zrakoplova, francuskih Rafala i zato što već iduće godine stižu 4 Black Hawka, sjajna američka helikoptera. Interes za poziv pilota eksplozivno je, u odnosu na prethodne tužne godine, kada gotovo da i nije bilo mladića i djevojaka zainteresiranih za strogu selekciju i obuku. Po svemu sudeći, ipak se ne trebamo brinuti, za nekoliko godina HV će imati znatno veći broj i pilota i certificiranih tehničara i inženjera, potrebnih za ambicioznu modernizaciju Hrvatskog ratnog zrakoplovstva (HRZ).

Zadnji put kad smo razgovarali rekli ste da ste u apsurdnoj situaciji, svi vas kao novog ministra pitaju što ćete vi učiniti novoga, a vas muče stari zaostaci i zastoji u nabavama otprije. Nakon vaše prve godine mandata, vidite li svjetlo na kraju tunela?

Izazovi uvijek postoje, ali situacija nije ni približno tako dramatična kao navodite u pitanju. Hrvatska vojska sposobna je obaviti svaku zadaću koja se pred nju postavi. Tako to javnost vidi, nije naodmet još jedanput ponoviti kako je Hrvatska vojska u posljednjim nedaćama, poput potresa koji je pogodio Zagreb i okolice te Banovinu i tijekom aktualne pandemije koronavirusa, dala nemjerljiv doprinos. U tom teškom razdoblju s raspoloživim proračunskim sredstvima krenuli smo u završetak projekata koji su započeli još 2014. godine i koje kao ministar obrane želim privesti kraju u ovaj i 2022. godini. Želim istaknuti uvođenje helikoptera Black Hawk za Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, za koje pripremamo pilote, tehničare i potrebnu infrastrukturu, ali isto tako i borbeno oklopno vozilo pješništva na gusjenicama, Bradley. Dakako, tu je povijesna Odluka Vlade Republike Hrvatske o nabavi višenamjenskog borbenog aviona Rafale, koja je od iznimnog značaja za Republiku Hrvatsku i Hrvatsku vojsku. Nastavljeni su projekti izgradnje četiri obalna ophodna broda, a znatna su financijska sredstva uložena u vojarne u Sinju, Varaždinu, Pločama, Vukovaru, Puli, kamo se vratila Hrvatska vojska. Hrvatski sabor je u travnju ove godine donio Zakon o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti. Trenutačno radimo na izradi novog dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga koji će sadržavati projekte s definiranim rokovima realizacije, nositeljima i izvorima financiranja. Ne bojim se izazova. Naprotiv, zajedno sa svojim timom nastojim ih riješiti na dobrobit Hrvatske vojske i hrvatske države.

Odlazak na višednevni put u SAD,

gdje ste bili zajedno s načelnikom Glavnog stožera, admiralom Robertom Hranjem, nije bio prigodni. Posjetili ste i naše pilote na obuci na "Crnim jastreblima", a razgovarali ste i sa zapovjednikom vojske SAD-a u Pentagonu. Donosite dobre vijesti? Planirate li nastavak takvih nabava, nakon posjeta proizvođaču Black Hawka, Sikorsky?

Ovo je bio moj prvi službeni posjet Sjedinjenim Američkim Državama i smatram kako je bio vrlo sadržajan, koristan i produktivan pogotovo za daljnju modernizaciju i opremanje Hrvatske vojske. Okosnica posjeta bilo je obilježavanje 25 godina partnerstva i suradnje s Nacionalnom gardom Minnesote. Ponosni smo na tu suradnju jer nam je pomogla u podizanju i razvijanju naših obrambenih sposobnosti. Zajedničkim sudjelovanjem u operacijama i misijama u inozemstvu, poput one u Afganistanu, podizali smo i razinu interoperabilnosti. Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske i Nacionalne garde Minnesote tijekom svih tih godina razvili su izvrsne profesionalne i prijateljske odnose. Posjetili smo i njihovu najmoderniju vojnu bazu gdje smo se upoznali sa svim sposobnostima Nacionalne garde Minnesote, a i mogućnostima buduće suradnje, kroz projekt Black Hawk i projekt Bradley. Razgovarali smo i o potencijalima suradnje u kibernetičkom području, gdje fakultet u Minnesoti, kao partner Nacionalne garde Minnesote, već ima kontakte i suradnju s Republikom Hrvatskom. Kada govorimo o helikopterima Black Hawk, posjetili smo tvrtku Sikorsky, gdje smo u proizvodnom pogonu vidjeli i hrvatski Black Hawk, koji će nam, kao i ostala tri biti isporučena tijekom 2022. godine. Naša ambicija je nastaviti razvijati ovu investiciju jer, kao pouzdanost i vjerodostojnoj članici NATO-a, prelazak na zapadnu tehnologiju jedini je mogući i ispravan put. Izražavam zadovoljstvo što u ovom trenutku hrvatski vojni piloti i zrakoplovni tehničari pohađaju treninge i obuke u Sjedinjenim Američkim Državama specijalizirane upravo za helikoptere Black Hawk. Imamo i dva pilota za stjecanje dodatnih sati leta u Minnesoti u suradnji i uz pomoć Nacionalne garde Minnesote. Ovo je za nas važno ne samo u kontekstu kupnje opreme već i sigurnosti jer ćemo dobiti potrebnu podršku

u obuci. Osim tradicionalnih vojnih zadaća, za Republiku Hrvatsku izrazito je važno to što se helikopteri Black Hawk mogu koristiti i za zadaće pomoći civilnim institucijama – za gašenje šumskih požara, traganje i spašavanje, hitno zračno medicinsko prevoženje i slično. Zadnji dio, no ne manje važan, našeg posjeta bio je posvećen posjetu Pentagonu, gdje smo se susreli s načelnikom združenog stožera, generalom Markom Alexanderom Milleyem, podtajnikom za obrambenu politiku Colinom Khalom i čelnicom Agencije za međunarodnu sigurnost i suradnju Heidi Grant. Potvrđeni su dobri odnosi. Sjedinjene Američke Države žele i dalje pridonositi podizanju obrambenih sposobnosti Republike Hrvatske. Naglašeno je da se posebno cijeni doprinos Hrvatske u međunarodnim operacijama i misijama, ali i općenito doprinos NATO-u. Cijeni se doprinos Hrvatske i regionalnoj stabilnosti, bilateralno s državama jugoistočne Europe, kroz regionalne inicijative, kao što su CEDC i A5.

Imate li osjećaj da se strategijska suradnja s našim vojnim partnerom SAD-om "ohladila" nakon što se Vlada RH odlučila na nabavu francuskih višenamjenskih borbenih aviona Rafale? Je li SAD i dalje naš glavni strateški partner?

Nemam taj osjećaj jer to zaista nije tako! To što je Hrvatska odabrala francuski Rafale, a ne američki F-16, neće i ne može utjecati na odnose između RH i Sjedinjenih Američkih Država. Proces odabira aviona bio je transparentan i korektan i nema razloga za nezadovoljstvo kako kod Sjedinjenih Američkih Država tako i kod drugih ponuditelja. Sjedinjene Američke Države javno su pozdravile odluku Vlade o nabavi višenamjenskog borbenog aviona te nam čestitale na izboru. Kako sam već rekao, postoji niz projekata, poput borbenih oklopnih vozila pješništva Bradleya i helikoptera Black Hawk gdje surađujemo i gdje ćemo još intenzivnije surađivati sa Sjedinjenim Američkim Državama. Hrvatska ima izvrsne odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama, pogotovo kada je riječ o vojnoj suradnji i drugim pitanjima koji se tiču obrane i sigurnosti i zasigurno ćemo i dalje raditi da ti odnosi budu još i bolji. Sjedinjene Američke Države će ostati naš glavni strateški partner kada je riječ o području obrane i sigurnosti.

Premijer Andrej Plenković svrstao je nabavu Rafalea u jedno od četiri glavna postignuća ove Vlade koji ostaju za pamćenje. Kako napreduju pregovori s Francuzima oko potpisivanja ugovora i kad se očekuje potpisivanje?

Svakako da je nabava višenamjenskog borbenog aviona veliko postignuće. S obzirom na vrijednost i važnost projekta, to je najveći iskorak u razvoju sposobnosti od devedesetih godina i najveća investicija u Hrvatskoj vojsci, odnosno Ministarstvu obrane. Ova nabava će uvelike pridonijeti nacionalnoj sigurnosti i multiplicirati ukupnu borbeno moć Hrvatske vojske. Vezano za ugovor, Vlada je zadužila Ministarstvo obra-

ne da provede radnje za sklapanje ugovora između Hrvatske i Francuske dok je za koordinaciju i praćenje aktivnosti osnovana radna skupina. Proces sklapanja ugovora je u tijeku. Ugovor će biti strateški sporazum te će stvoriti dugoročnu političku, obrambenu i gospodarsku povezanost s Francuskom zbog složenosti opremanja, operativne uporabe i održavanja sposobnosti borbenog zrakoplovstva. Već je održano nekoliko sastanaka s francuskim izaslanstvom i intenzivno se radi na tome kako bi ugovor bio potpisan do kraja ove godine. Prema prijedlogu, do 2024. godine isporučilo bi se osam aviona, a 2025. godine još četiri.

Kao neugodno nasljeđe vas je u MORH-u dočekaao i kraj istrage oko dviju tragičnih nesreća u kojima su poginula čak četiri vojna pilota HRZ-a. Istrage su gotove, zašto ne objavite rezultate. Ima li smisla čekati kraj sudskih procesa u kojima su dvije obitelji tužile MORH?

Potrebno je poštivati zakone i proceduru, ali isto tako u tim tragičnim događajima mislimo i na obitelji poginulih. U tijeku su istražni procesi i o detaljima u ovom trenutku ne mogu više reći.

I u vojnom sustavu otkriven je "kukolj", vojnici kojima je utvrđeno korištenje opijata, uglavnom kokaina. Niste skrivali te nalaze, no svedjelo su mediji skandalizirali te događaje. Razočarava jedino što su među tim vojnicima i pripadnicima specijalnih postrojbi. Specijalci i kokain, to zvuči zabrinjavajuće, pogotovo kad znamo da vojničke plaće nisu dostatne za uživanje najskuplje droge, gdje gram stoji 700 kuna?

Vojni poziv je težak, ali prije svega častan i odgovoran. Od vojnika se očekuje da se ponašaju i žive u skladu sa zakonima, ali i etičkim kodeksom koji imamo u Hrvatskoj vojsci. Nažalost, u proteklom razdoblju bilo je odstupanja od toga. Hrvatska vojska kao dio društva nije imuna od ovakvih pojava. Međutim mi u Ministarstvu obrane i Hrvatskoj vojsci odlučni smo da razotkrijemo sve one koji ne poštuju zakone i koji krše vojnu stegu. U posljednjih nekoliko tjedana odlučili smo se na češće nenajavljene nadzore i oni su rezultirali sedmoricom pripadnika koji su bili pozitivni na nedozvoljene supstance. Naglašavam kako će u Hrvatskoj vojsci uvijek biti nulta tolerancija na korištenje različitih opijata i droga te se takva ponašanja neće tolerirati. U idućem razdoblju provodit ćemo jači nadzor i poduzimati stegovne radnje kako bi se te radnje svele na minimum i time zaštitio ugled Hrvatske vojske. Ovim putem pohvaljujem sve hrvatske vojnike i vojnike i druge pripadnike Hrvatske vojske koji izvrsno rade svoj posao obavljajući službu u Hrvatskoj vojsci.

Val samoubojstva također je djelovao uznemiravajuće za sustav i javnost. Svi su se zabrinuli i pitali, pa što se to događa u HV-u, da se zbilo taj niz od pet samoubojstava. A onda smo doznali da su samoubojstva nažalost "redovna" pojava, od jednog do četiri slučaja godišnje? Zašto si vojnici oduzimaju život

I što planirate učiniti da smanjite taj trend?

Vojnici su obučena skupina za djelovanje u specifičnim okolnostima. No ni oni nisu imuni na neželjene posljedice s kojima se suočavaju. U ovih pet slučajeva koji su potresli Hrvatsku vojsku i našu javnost, ističem kako niti jedan taj slučaj nije povezan, već su oni individualni. Dogodili su se izvan službe i to pripadnicima svih kategorija, od dragovoljnih ročnika do vojnika, dočasnika i časnika, različiti dobi, iz različitih postrojbi i mjesta službe. Gubitak svakog pripadnika Hrvatske vojske gubitak je za sustav jer upravo naši vojnici na sebi svojstven način pridonose izgradnji Oružanih snaga. Ovo je svakako jedno upozorenje svima nama te će se tom problematikom još intenzivnije baviti zapovjedni lanac, sigurnosna služba, vojna policija i psihološka i zdravstvena struka u Hrvatskoj vojsci. Važno je poslati poruku svima koji pomišljaju na takav čin da ne postoji nerješiv problem. Imamo dovoljan broj vojnih psihologa, intenzivirali smo psihološku pomoć u Hrvatskoj vojsci, a u rad s vojnim psiholozima uključit ćemo i djelatnike medicinske struke.

Blježite li već jačanje interesa mladih za poziv pilota, nakon dobrih vijesti o novim nabavama helikoptera i zrakoplova?

Da. Ministarstvo obrane bilježi uzlazni trend interesa za zanimanje vojni pilot, što je rezultat rada obrambenog resora, a osobito Hrvatskog ratnog zrakoplovstva kako bi se nakon odluke o modernizaciji komponente borbenog zrakoplovstva osigurao dostatan broj vrhunski osposobljenih pilota. Tako je HRZ u 2020. realizirao ideju o pokretanju internetske stranice te profile na društvenim mrežama te je primjetan znatan interes mladih. U školskoj godini 2020./2021., Ministarstvo obrane je prvi put dodijelilo šest stipendija učenicima 4. razreda srednjih škola koji će nastaviti školovanje na Fakultetu prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, studij aeronautike – smjer vojni pilot nakon što su uspješno završili selekcijsko letenje. U srpnju 2021. na selekcijskom letenju od 15 polaznika 11 su učenici srednje škole, dok su ostali pripadnici Hrvatske vojske koji su prošli zahtjevniji proces odabira. Na studij aeronautike Fakulteta prometnih znanosti u školskoj godini 2021./2022. očekuje se upis 11 kadeta – vojnih pilota, što potvrđuje uzlazan trend. Završen je natječaj za prijam kandidata s tržišta rada na koji se javilo deset kandidata s pilotskim ili drugim tehničkim studijima, koji su u postupku odabira. Selekcijski postupak za odabir kandidata za zvanje vojni pilot iznimno je zahtjevan, tako da se odabir kreće od 3 do 5%, što je uobičajena norma u svijetu. Napori su usmjereni na osiguravanje vrhunski obučanih pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, koji će nakon složene izobrazbe i obuke moći preuzeti suvremene borbene zrakoplove i osigurati dugoročnu opstojnost borbenih komponente Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Javnost je također zabrinuta hoće li imati dovoljan broj certificiranih tehničara i pilota za prelazak na Rafale i nove američke helikoptere. Kako napreduju gradnja nove infrastrukture, kada to mora biti završeno?

Kao što je javnost upoznata, istaknuli smo kako ćemo imati do 110 certificiranih tehničara i inženjera te do 25 pilota. U području infrastrukture u tijeku su radnje za projektiranje kako bi se aktivnosti završile do isporuke prvog aviona.

Napreduje li i serijska proizvodnja čak 4 nova OOB-a ▶▶

U HV-u će uvijek biti nulta tolerancija na korištenje opijata i droga, takva se ponašanja neće tolerirati

►► **INTERVJU MARIO BANOŽIĆ**

u Brodosplitu?

Ističem kako je po zaprimanju prototipa OOB-a, "Omiša" pristupljeno gradnji četiri broda u seriji čija se isporuka očekuje sukladno tehnološkim procesima graditelja, a sve usklađeno s osiguranim financijskim sredstvima za opremanje po ovom projektu.

Protupožarnu sezonu piloti HRZ-a odraduju u teškim uvjetima, ali uspješno, bez obzira na to što im manjka Canadair. Koliko ih je sada operativno i planiraju li se nove nabave tih korisnih zrakoplova? Vjerojatno treba dugo čekati na novu nabavu?

Kao i proteklih godina, piloti protupožarne eskadrile u zahtjevnim uvjetima izvrsno odraduju svoje zadaće. Htio bih zahvaliti našim pilotima i tehničarima, vojnicima, kao i svim vatrogasnim postrojbama na njihovoj požrtvornosti i angažmanu tijekom protupožarne sezone. Zahvaljujući njima i njihovu predanom radu, ovogodišnji požari stavljeni su pod kontrolu.

Imamo dovoljan broj Canadaira i Air Tractora za provedbu svih protupožarnih zadaća. Kako bismo i dalje ostali sigurna zemlja kada su u pitanju veliki šumski požari, onda je jasno da ćemo u budućnosti ići prema modernizaciji protupožarne eskadrile. To nije isključivo zadaća Ministarstva obrane nego i drugih tijela. Kada dođe vrijeme za modernizaciju, u suradnji s drugim tijelima pronaći ćemo najbolje rješenje kako bismo očuvali i unaprijedili zračne protupožarne snage.

Dugoročni plan razvoja? Najavili ste jedan "realni" DPR s rokovima i odgovornostima?

Novi Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga je u završnoj fazi izrade. Potrebno je napraviti još određena savjetovanja, a nakon čega ćemo nacrt uputiti u proceduru Vladi i Hrvatskom saboru. Za razliku od prijašnjih

IVO ČAČALIĆ/PIXSELL

Dva dana prije proslave Dana pobjede u Kninu ministar Mario Banožić obišao je vatrogasne postrojbe koje su neumorno gasile požar u okolici Trogira

Dugoročnih planova razvoja, smatram da smo napravili iskorak. Ovaj plan će sadržavati projekte s definiranim rokovima realizacije, nositeljima izrade i izvorima financiranja. Kada dođe pred zastupnike u Hrvatski sabor, oni će znati što je neophodno za daljnji razvoj sposobnosti Hrvatske vojske i kojim projektima ćemo to ostvariti.

Čini se da se ratne zastave neće više vijoriti samo jednom godišnje i to u Kninu?

Nakon obilježavanja Vojno-redarstvene akcije Oluja počinjemo s pripremama za Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje te proslavu 30. godišnjice 204. brigade. Uvijek ćemo negovati zajedništvo hrvatskog naroda, koje je posebno snažno bilo tijekom Domovinskog rata. U svakodnevnoj komunikaciji koju imam s hrvatskim braniteljima stvorila se zajednička inicijativa za povezivanje dvaju gradova simbola stradanja i pobjede u Domovinskom ratu. Želeći povezati Slavoniju i Dalmaciju na sastanku održanom u Vladi krajem srpnja ratni zapovjednici obrane Vukovara, branitelji i pripadnici 204. brigade, predložili su da zastave ratnih postrojbi nakon kninske tvrđave vijore i u Vukovaru. Vlada i ja kao ministar obrane pozdravili smo ideju. Složili smo se da će to biti snažna poveznica dvaju gradova koja će prerasti u tradiciju. ●